

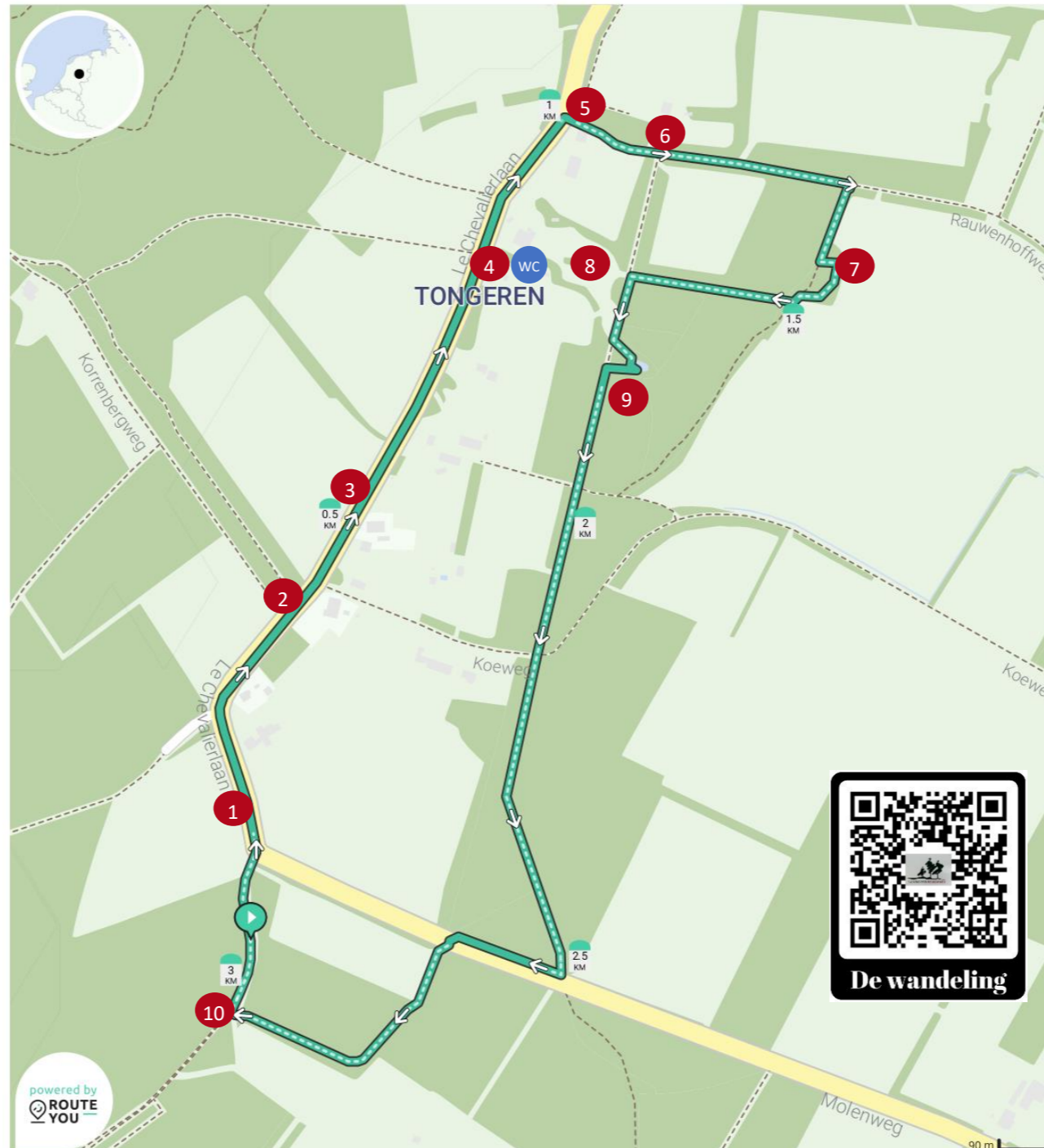
10. Land van Peter Goossens

Naar het oosten ziet u over het land van Peter Goossens, die in de 18^e eeuw hier een boerderij had. Die is in 1931 afgebroken. De linde die net naast de bossage rechts te zien is markeert de plek van de voormalige boerderij.

Jongman heeft ongetwijfeld over de voorgenomen sloop gehoord en heeft de boerderij in een schilderij vereeuwigd. Het werk is in particulier bezit en niet opgenomen in de expositie..

Aan de westzijde van de parkeerplaats ziet u restanten van oude houtwallen. Deze liepen over het hele Landgoed en dienden om de schapen vanaf de oostelijke heide naar de schaapskooien te leiden.

Hiermee bent u aan het eind van de wandeling gekomen. Wij hopen dat het u beviel, en op deze manier iets meer te weten bent gekomen over Roelf Jongman en zijn liefde voor het Landgoed Tongeren. Mocht u de expositie in het Noord-Veluws Museum nog niet bezocht hebben dan is dat zeker aan te raden.

Map Data: © OpenStreetMap Contributors; Cartography: © RouteYou

'In het spoor van Roelf Jongman'

DUUR
ongeveer 50 minuten

PARKEREN
bij het Van Manenspad (hoek Le Chevalierlaan / Molenweg)

VERTREKPUNT
bij het Van Manenspad (1)

- *Uw hond is welkom mits u hem aangelijnd houdt. Eigenaren van loslopende honden worden bekeurd.*
- *Blijf op de paden zodat de rust van het wild in de bossen niet verstoord wordt.*
- *Loop op de Le Chevalierlaan aan de linkerkant. Dit i.v.m. het verkeer én het geeft een beter zicht op de gebouwen.*

Tijdens deze wandeling volgen wij de voetsporen van Roelf Jongman (1887-1958), die in de dertiger jaren van de vorige eeuw veel op Landgoed Tongeren heeft geschilderd. Met name boerderijen, waarvan Berghuis, Taa-re, en 't Ende nog bestaan.

Van 19 oktober 2024 tot en met 9 maart 2025 toont het Noord-Veluws Museum een expositie van het werk van Roelf Jongman.

Op www.noord-veluws-museum.nl/wandelen-met-r-jongman/ (zie de QR-code links) zijn afbeeldingen opgenomen van Jongman's werk op Tongeren.

Vanaf de parkeerplaats gaat u linksaf de verharde weg – Le Chevalierlaan – op. U loopt nu door de buurschap Tongeren. Het woord ‘buurschap’ stamt uit de middeleeuwen en is de term voor de bestuursvorm in nederzettingen op het platteland. Voor de bewoners was Tongeren een eenheid, een agrarische gemeenschap die alleen kon functioneren als de boeren in eendrachtige samenwerking hun bouwland en de omliggende venen, heide en bossen zo gebruikten dat het bestaande evenwicht niet werd verbroken. Hiervoor waren tal van gemeenschappelijke regelingen nodig. Daaraan refereert het begrip ‘buurschap’.

1. Le Chevalierschool

Op initiatief van Charles Le Chevalier - de Weldoener van Tongeren- is in 1868 een particuliere lagere school gesticht voor de bewoners van Tongeren en Welna. Het gebouwtje bestond destijds alleen uit het voorste gedeelte dat nu als gymzaal in gebruik is. In het gebouwtje waren twee gelijke delen. Een deel was leslokaal en het andere de meesterswoning. In 1953 werd het schoolgebouw tot de huidige omvang uitgebreid. In de zomer van 1996 werd het moeilijke besluit genomen om na 128 jaar de Tongerense school te sluiten. Het gebouw is nu verhuurd aan een stichting die onder meer actief is op het gebied van kinderbegeleiding en onderwijs.

2. Taa.re

Het oudste gebouw op het Landgoed stamt uit 1718, en ook Jongman heeft de deel en het erf verbeeld. Niet de ‘mooie’ kant van het voorhuis met de Heerd – dat heeft anderen meer geïnspireerd. De ontbrekende letter heeft al sinds de 18^e eeuw tot speculaties geleid. Misschien is het een N en staat Taanre voor Tongeren. In de tijd van Jongman waren Hendrik van Gortel en zijn zoon Jan hier pachter, de ‘kamer’ van de hoeve werd in die jaren verhuurd aan een bosarbeider die Kramer heette.

Tot het eind van de 19^e eeuw heette de Le Chevalierlaan de Buurtweg, het was de weg waarlangs het vee de weilanden op de es kon bereiken. Daarom was bij de meeste boerderijen de deel naar deze weg gericht, en zien we dus eigenlijk de achterzijde, de bedrijfskant’ van de boerderijen en niet de ‘mooie’ kant.

3. Berghuis

De boerderij ontleent zijn naam aan de laatste boerenfamilie die hier vanaf 1914 actief was. De karakteristieke naar de Le Chevalierlaan gerichte deel heeft Jongman geïnspireerd om mooie schilderijen hiervan te maken. Het oude Berghuis is nu niet meer te zien. In 1991 is Berghuis verbouwd tot een woonboerderij, met nog wel een houten gevel. Het huidige Berghuis is gebouwd in 2011 nadat een brand de woonboerderij volledig had verwoest. Daarbij is de stijl met de houten gevel nog altijd herkenbaar.

4. Houtschuur

De Houtschuur is gelegen in het hart van de buurschap op Landgoed Tongeren. Van oudsher werd de Houtschuur gebruikt voor beheerstaken zoals opslag van materiaal en hout. Nu is de geheel gerestaureerde schuur de locatie waar de directie van het Landgoed kantoor houdt en waar bewoners elkaar kunnen treffen. Tijdens de eerste weken van de expositie van Roelf Jongman in het Noord-Veluws Museum zijn in de Houtschuur werken te zien van andere schilders die zich door Tongeren lieten inspireren. De Houtschuur is (in principe) in de weekends geopend van 11:00 - 15:00 uur.

Vanaf de houtschuur gaat u rechtsaf tot u rechts een witte boerderij ziet liggen.

5. ’t Ende

De karakteristiek witte saksische boerderij heette vroeger Ras Erve, maar omdat hij aan het eind van de Buurtweg lag (vroeger kwam men over Wissel naar Tongeren en liep de Buurtweg hier dood) werd het erf aangeduid als ’t Ende. In de tijd van Jongman werd de boerderij gepacht door Tijmen Brummel en zijn zoon Derk. Na 1989 verloor de boerderij zijn agrarische functie en is het verbouwd tot woonboerderij.

U gaat rechtsaf de Rauwenhoffweg in en loopt langs het achtererf van ’t Ende.

6. Het Boschhuis

Vanaf 1916 geen boerderij, maar tot 1934 de woning van de bosopzichter. Daarna kreeg de woning wisselende bestemmingen, waaronder een rusthuis. Sinds 1968 is het huis bewoond door een (oud-)directeur van het landgoed.

7. Schoonzicht

Deze locatie dankt zijn naam aan het mooie uitzicht over het Tongerense Veen. De monumentale eik (ca. 300 jaar oud) is in de tachtiger jaren van de vorige eeuw door boomchirurg Copein van versterkingen voorzien.

8. Het Oude Huis en het parkbos

Vanaf Schoonzicht lopen wij in de richting van het Oude Huis, zoals Huize Tongeren tegenwoordig genoemd wordt. Dit huis, in 1779 gebouwd tegen de achterkant van een klein boerderijtje, diende als zomerwoning voor de landgoedeigenaar, de familie Rauwenhoff.

Wij vervolgen de wandeling over de Groote Allee, dit was in voorbije dagen de eigenlijke ‘hoofdweg’ van Tongeren. Het omliggende Parkbos, met links een lemen vijver Fannie’s Lust, heeft altijd een decoratieve functie gehad in tegenstelling van de productie-bossen elders op het Landgoed, later aangeplant om bouwhout voor de Limburgse mijnen te leveren.

9. Elisabeth Maria Post vaas

Deze vaas ter nagedachtenis van romanschrijfster en dichteres Elisabeth Maria Post (1755 – 1812) heeft 100 jaar bij de Grote Kerk in Epe gestaan en is in 2013 op Tongeren geplaatst. De schrijfster van ‘Het land, in brieven’ kwam veel en graag naar Tongeren, en was hecht bevriend met de familie Rauwenhoff.

Aan het einde van de Groote Allee gaan we rechts een pad langs de verharde weg tot we die over kunnen steken. Dit pad over het Land van Peter Goossens brengt ons weer terug naar de parkeerplaats van waar we de wandeling zijn begonnen